

WSTĘP

Dynamika zmian zachodzących w świecie stawia przed edukacją coraz to nowsze wyzwania związane z koniecznością przygotowania młodego człowieka do optymalnego funkcjonowania we współczesnych realiach. Chodzi przede wszystkim o wyposażenie jednostki w umiejętności krytycznej analizy otaczającej ją rzeczywistości, dokonywania właściwych wyborów i racjonalnego kierowania własnym rozwojem.

Współczesna szkoła z instytucji przekazującej wiedzę w sposób schematyczny stała się środowiskiem, w którym mają miejsce złożone procesy o charakterze rozwojowym, społecznym i kulturowym. Pedagodzy muszą mierzyć się z sytuacjami, które wiążą się z koniecznością nowego spojrzenia na pracę z uczniami, a szczególnie na jej wymiar wychowawczy. Efektywna praca z młodymi ludźmi wymaga uwzględniania ich indywidualnych potrzeb, możliwości, talentów i zainteresowań. Szkoła potrzebuje zatem odważnych i innowacyjnych nauczycieli, którzy staną się kreatorami klimatu sprzyjającego wielowymiarowemu rozwojowi uczniów.

Lektura opublikowanych artykułów pokazuje, że – stosownie do zainteresowań badawczych autorów – analizowane problemy są zróżnicowane, a ich ujęcie ma wieloaspektowy charakter. W formie rozważań teoretycznych przedstawiono niezwykle ważne dla praktyki edukacyjnej zagadnienia dotyczące funkcjonowania uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Zwrócono uwagę na konieczność podejmowania przez nauczycieli działań na rzecz urzeczywistnienia idei wyrównywania szans edukacyjnych uczniów oraz wspierania dzieci z rodzin dysfunkcyjnych. Podjęto również refleksję nad edukacją kreatywną, opartą na animowaniu i organizowaniu sytuacji edukacyjnych wyzwalających aktywność i wzbogacających doświadczenia społeczne oraz kulturalne dzieci i młodzieży. Wskazano też przykłady metod aktywizowania dzieci na zajęciach plastyczno-technicznych oraz zajęć z zakresu edukacji muzealnej.

Kształtowanie rzeczywistości edukacyjnej wymaga synergii między teorią a działaniami praktycznymi. Dlatego w niniejszym tomie zachowano właściwe proporcje między dociekaniem teoretycznym a tymi, których podstawą są badania empiryczne. Zainteresowania badawcze autorów koncentrowały się m.in. wokół wartości cenionych przez nauczycieli, psychospołecznego funkcjonowania

studentów w kontekście związków między ich asertywnością, poziomem samooceny a radzeniem sobie w sytuacjach trudnych, jak również rozpoznania poziomu świadomości zdrowotnej młodych ludzi w orientacji na przyszłość. Zaprezentowano także wyniki badań empirycznych dotyczących postrzegania konsekwencji transformacji ustrojowej z 1989 roku przez rodziców i ich dorastające dzieci oraz opinii i doświadczeń nauczycieli związanych z przeprowadzanymi po tym przełomie zmianami w oświacie. Ponadto przedstawiono wyniki badań dotyczących: otwartości młodzieży w kontaktach społecznych w kontekście percypowanych postaw rodzicielskich, poczucia własnej skuteczności i stanowienia o sobie uczniów z dysleksją oraz aktywności obywatelskiej pełnoletnich uczniów z niepełnosprawnością intelektualną.

Refleksja teoretyczna i badania empiryczne nad zagadnieniami dotyczącymi szeroko pojmowanej edukacji wydają się dziś niezwykle istotnymi zadaniami nauk pedagogicznych. Zdajemy sobie sprawę, że przedstawione teksty dotyczą tylko wybranych aspektów złożonej problematyki z obszaru edukacji. Żywimy nadzieję, że lektura artykułów zaprezentowanych w niniejszym tomie będzie dla czytelników źródłem wielu refleksji nad poruszonymi problemami oraz inspiracją do dalszych badań naukowych i podejmowanych działań edukacyjnych.

Anna Grabowiec i Agnieszka Bochniarz